

Kertomus Suomen Muinaismuistoyhdistyksen toiminnasta vuonna 2005

Yhdistyksen tarkoitus

Yhdistyksen tarkoituksena on edistää Suomen maan ja kansan sekä Suomen suvun ja sen asuma-alueiden ynnä mahdollisuuksien mukaan muiden kansojen ja alueiden muinaisuutta valaisevia muinaistieteellisiä, etnologisia, taide- ja kulttuurihistoriallisia tutkimuksia, levittää tietoa oman maan muinaisjäännöksistä ja osaltaan vaikuttaa niiden suojelemiseen sekä herättää ja pitää vireillä kansan harrastusta muinaismuistoihinsa. Tätä toimintaa yhdistys harjoitti jo 135 vuoden kartuttamalla kokemuksella. Yhdistys on Tieteellisten seurain valtuuskunnan jäsenseura.

Kokoukset ja yleinen toiminta

Yhdistys piti vakiintuneeseen tapaan seitsemän jäsenkokousta, joista neljä kevä- ja kolme syyskaudella. Kokoukset pidettiin Suomen kansallismuseon auditoriossa kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona. Kokousten yhteydessä esiteltiin valikoidusti yhdistykselle edellisen kokouksen jälkeen saapunutta uusinta kirjallisuutta.

Helmikuun kokous 2.2. alkoi dosentti Pirjo Uinin muistosanoilla edesmenneelle arkeologian professori Ari Siiriäiselle (1939–2004). Kokouksen esitelmän piti dosentti Pekka Hakamies aiheesta ”Neuvostoasukkaiden asettuminen luovutettuun Karjalaan – kokemuksia ja vaikutelmia”. Hakamies esitteli omaa tutkimusprojektiaan, jossa kolmen viimeksi kuluneen vuoden aikana haastateltiin Räisälän ja Lahdenpohjan Kurkijoen seudun asukkaita heidän kokemuksistaan asettumisesta suomalaisalueille. Esitelmä kuului folkloristiikan tutkimusalaan. Kokouksessa hyväksyttiin talousarvioehdotus vuodelle 2005. Läsnä tilaisuudessa oli 48 henkilöä.

Maaliskuun kokouksessa 2.3. piti esitelmän prof. Juhani U. E. Lehtonen. Esitelmän aiheena oli ”Sotilasparaati näytelmänä”. Esitelmässään Lehtonen keräsi yhteen erilaisia näkökulmia sotilasparaatista näytelmänä. Sotilasparaati, jonka historia ulottuu 1600-luvulle, sisältää monia näytelmälle ominaisia piirteitä; mm. yleisön läsnäolon, joukkokohtaukset, puheroolit, musiikin ja esiintymisasut. Esitelmä kuului kansatieteen tutkimusalaan. Läsnä tilaisuudessa oli 40 henkeä.

Huhtikuun kokouksessa 6.4. professori Ilkka Taitto piti esitelmän aiheesta ”Pyhän Henrikin liturgisen kultin muodot: lähteiden inventoinnin satoa”. Esitelmässään Taitto esitteli keskiaikaisesta Pyhän Henrikin liturgisesta kultista kertovia lähteitä, jotka hän on koonnut corpus-tyyppiseksi luetteloksi Corpus monumentarum de liturgia S. Henrici Upsalensis episcopi et martiris patroni Finlandiae. Lähteiden vanhin kerrostuma on 1100-luvulta, nuorimmat 1600-luvun puolivälistä. Kaikkiaan 480 lähdetä sisältävä luettelo käsittää myös kovalähteet. Esitelmä kuului kirkkomusiikin tutkimusalaan. Läsnä tilaisuudessa oli 30 henkeä.

Toukokuun vuosikokouksessa 4.5. Helena Edgren piti juhlaesitelmän ”Kastemaljan kansi vai päänsärkylääke?” Esitelmä käsitteli kahta suomalaista Johannes Kastajan päätä vadilla esittäviä keskiaikaista puuveistosta, jotka on aiemmin tulkittu kastemaljan kansiksi. Edgren osoitti veistokset eurooppalaisten esimerkkien avulla Johannes Kastajaan liittyviksi itsenäisiksi veistoksiksi, joiden uskottiin auttavan mm. kaula- ja pääsärkyjen parantamisessa. Esitelmä kuului taidehistorian tutkimusalaan. Juhlaesitelmän jälkeen kokouksessa käsiteltiin sääntömääräiset vuosikokousasiat. Läsnä tilaisuudessa oli 30 henkeä.

Lokakuun kokouksessa 5.10. FM Mikko Teräsvirta otsikolla ”Kuhaa ja vorschmackia? Ateriat jatkosodan päämajassa Mannerheimin pöydässä”. Tutkimus kuului kansatieteen tutkimusalaan ja käsitteli ruokakulttuuria C. G. E. Mannerheimin tarjoamilla aterioilla Mikkelin päämajassa. Aterioilla näkyivät niin venäläinen kuin ruotsalainenkin ruokaperinne. Kansainvälisen tason aterioiden lisäksi tarjottiin myös suomalaisia perinneruokia, kuten viiliä, maitorieskaa ja marjapuuroa. Kuulijoita paikalla oli 150.

Marraskuun kokouksessa 2.11. esitelmöi dosentti Teppo Korhonen otsikolla ”Suomalainen kekri: mässäilyä ja muhinointia”. Esitelmässään Korhonen valotti suomalaisen kekriin kalendaariperinnettä ja siinä tapahtuneita muutoksia sekä juhlaan liittyntä tapakulttuuria. Esitelmä kuului kansatieteen alaan. Läsnä kokouksessa oli 75 henkeä.

Joulukuun kokouksessa 7.12. piti esitelmän dosentti Tuukka Talvio aiheesta ”Uvilan keskiaikainen raha-arre”. Uvilan raha-arre on Suomen keskiajan suurin rahalöytö. Se on kätkeyty vuoden 1390 tienoilla, ja se sisältää nahkapussiin kätkeytyä 1474 rahaa – aurgoja, penninkejä ja brakteeatteja. Rahalöydön lisäksi Talvio käsitteli yleisemmin rahakätköjen historiaa. Esitelmä kuului arkeologian alaan. Läsnä kokouksessa oli 32 henkeä.

Johtokunta kokoontui vuoden aikana viisi kertaa: 10.2., 25.4., 13.6., 22.9. ja 1.11. Johtokunnan työskentelyn painopistealueita ovat olleet julkaisutoiminta ja sen kehittäminen sekä yhdistyksen talouden kohentaminen. Jäsenistölle suunnattuihin yleisötapahtumiin kuten seminaareihin ja matkoihin on käytetty aiempaa enemmän voimavaroja. Pykälää johtokunnan kokousten pöytäkirjoihin kertyi yhteensä 33.

Yhdistyksen työjäsenten neuvottelukunnan sääntöjenmukainen kokous pidettiin 25.4.2005 Museoviraston 5. kerroksen neuvotteluhuoneessa.

Tapahtumat, matkat ja seminaarit

Yhdistys järjesti jäsenilleen opastuksen Kulttuurien museon uusittuun Kaukaa haettua -perusnäyttelyyn 15.2.2005. Näyttelyn opasti dosentti Ildikó Lehtinen. Maksuttomaan museokäyntiin osallistui 23 henkilöä.

Suomen Muinaismuistoyhdistys järjesti yhteistyössä Suomen kansatieteilijöiden yhdistys Ethnos ry:n kanssa molempien yhdistysten jäsenistölle suunnatun matkan Karjalankannakselle 20.–22.5.2005. Omalla linja-autolla toteutettu matka alkoi Viipurista, jossa ensimmäisen päivän ohjelmaan kuului taidehistoriallinen kaupunkikierros. Lauantai-aamu alkoi Monrepos’n puistossa, josta matka jatkui tutustumisella Karjalankannaksen arkeologisiin ja historiallisiin kohteisiin Räisälän Tiurinlinnaan, kirkko- ja kalmistomäkeen sekä Sakkolan Kiviniemeen. Päivän huipentuma oli saapuminen Käkisalmeen, jossa ilta kului linnaan ja torniin tutustumisella yhteisen illanvieton merkeissä. Sunnuntain paluupäivän reitti kulki Käkisalmeista Viipurin kautta Suomeen. Matkan asiantuntijaopastuksista vastasivat valtionarkeologi Henrik Lilius, FM Satu Frondelius, FM Terhi Torkki, FM Anna Ripatti sekä joukko yhdistysten aktiivisia ja asiantuntevia jäseniä. Matkan pääoppaaksi lupautunut dosentti Pirjo Uino valitettavasti sairastui eikä päässyt mukaan. Vastuullinen matkanjärjestäjä oli Lomalinjat Oy. Matkalle osallistui 40 henkilöä.

Yhdistys järjesti 12.12.2005 kaikille avoimen kokeellisen arkeologian seminaarin ”Experimental Archaeology – Revisiting the Past” Suomen kansallismuseon auditoriossa. Päivän kestäneessä englanninkielisessä ja osallistujille ilmaisessa seminaarissa esitelmöivät Richard Morris (Jarrow, Englanti) Ulf Näsman (Eketorp, Ruotsi), Friedrich Lüth (Gross Raden, Saksa) ja Leena Lehtinen (Yli-Iin Kierikki, Suomi). Seminaarin avasi ja puheenjohtajana toimi Helena Edgren ja loppuyhteenvedon esitti Marianne Schauman-Lönnqvist. Seminaarilla juhlistettiin yhdistyksen varapuheenjohtajan, valtionarkeologi Paula Purhosen 60-vuotissyntymäpäivää. Yhdistys lahjoitti hänelle kutsuvierasvastaanotolla Ella Kivikoski -mitalin. Tapahtuma toteutettiin Wihurin säätiön taloudellisella tuella. Seminaariin osallistui noin 100 henkeä.

Yhdistys järjesti 19.12.2005 Räväsens-tutkimusten (*Finskt Museum* 2002) julkistamistilaisuuden Vaasassa yhteistyössä Gros Bokhandelin kanssa. Tilaisuuteen osallistuivat yhdistyksen puheenjohtaja Helena Edgren, kunniajäsen Torsten Edgren, varapuheenjohtaja, valtionarkeologi Paula Purhonen sekä yli-intendentti Mirja Miettinen. Julkistamistilaisuudesta raportoivat Radio Vega sekä tärkeimmät pohjalaiset sanomalehdet.

Julkaisutoiminta

Vuonna 2005 yhdistys julkaisi seuraavat teokset:

Finskt Museum 2002. Räväsens. 109. Ärgängen. Toimittaja Helena Edgren; toimitusneuvosto Helena

Edgren, Tuija Rankama, Marketta Tamminen, Anna-Maria Åström. Kirjoittajat: Mirja Miettinen, Vesa Laulumaa, Leena Ruonavaara, Tuula Heikkurinen-Montell, Pirjo Uino, Esa Hertell, Mikael A. Manninen, Kari A. Kinnunen. Vammalan Kirjapaino Oy. Volyymin laajuus 112 sivua.

Finskt Museum 2004. 111. Årgången. Toimittaja Helena Edgren; toimitusneuvosto Helena Edgren, Tuija Rankama, Marketta Tamminen, Anna-Maria Åström. Kirjoittajat: Johanna Lilja, Kirsi Salonen, Monica Ståhls-Hindsberg, Tuukka Talvio, Kajsa Wikman, Torsten Edgren ja Helena Edgren. Vammalan Kirjapaino Oy. Volyymin laajuus 89 sivua.

Iskos 14. Petri Halinen: Prehistoric Hunters of Northernmost Lapland. Settlement patterns and subsistence strategies. Toimittaja Mika Lavento; toimitusneuvosto Milton Nunez, Jussi-Pekka Taavitsainen. Vammalan Kirjapaino Oy. Volyymin laajuus 222 sivua.

Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja 113. Ulla Tillander-Godenhjelm: The Russian Imperial Award System during the Reign of Nicholas II 1894–1917. Toimittaja Torsten Edgren. Vammalan Kirjapaino Oy. Volyymin laajuus 566 sivua.

Suomen Museo 2004. 111. vuosikerta. Toimittaja Tuukka Talvio; toimitusneuvosto Ildikó Lehtinen, Paula Purhonen, Renja Suominen-Kokkonen, Tuukka Talvio. Kirjoittajat: Tiina Jäkärä, Jouni Taivainen, Nina Puurunen, Aki Arponen, Ildikó Lehtinen, Marja Terttu Knapas, Jarkko Sinisalo, Herman Parland, Kaarlo Huotari, Ari Siiriäinen, Matti Huurre. Vammalan Kirjapaino Oy. Volyymin laajuus 133 sivua.

Kirjasto, kirjavarasto ja julkaisuvaihto

Yhdistyksen kirjasto kasvoi 648 niteellä. Vaihtotoiminnan avulla saatiin 253 monografiaa ja 395 kausijulkaisua. Yhdistyksellä oli 221 vaihtokumppania. Vammalan kirjapainon varastosäilytys lopetettiin ja siellä olleet kirjat siirrettiin Urajärven kirjavarastoon.

Yhdistyksen julkaisujen ilmaisjakelua pienennettiin. Julkaisujen päämyyntikanava oli Tiedekirja. Julkaisuja koskevaa informaatiota löytyy myös yhdistyksen kotisivuilta.

Yhdistys osallistui kirjamyynnillä Taidehistorian päiville Kansallismuseossa 28.–29.10, Kansallismuseon Museokauppareissuille 19.11. ja Kulttuurien museon joulumyyjäisiin 20.11 sekä kesän 2005 arkeologian kenttätöiden esittelypäiville 24.–25.11. Lisäksi väitöskirjajulkaisuja (*SMYA* 113 ja *Iskos* 14) myytiin väitöstilaisuuksien yhteydessä.

Talous

Yhdistyksen vakituinen kokoustoiminta ja jäsenkirjeet rahoitettiin jäsenmaksukertymällä. Jäsenmaksu vuosijäseniltä oli 10 euroa, ainaisjäseniltä 100 euroa ja lahjoittajajäseniltä 500 euroa.

Suomen Akatemia myönsi avustusta julkaisutoimintaan 15 000 €. Alfred Kordelinin yleinen edistys- ja sivistysrahasto myönsi 30 000 € Suomen kaupunkirakentamisen historia -projektiin. Wihurin säätiö tuki ”Experimental Archaeology - Revisiting the Past” -seminaarin järjestämistä 2000 € stipendillä. Svenska Österbottens Kulturfond, Allmänna fonden, myönsi Rävåsen-julkaisun kustannuksia varten 2 000 €. FILI myönsi käännöskuluihin 800 €.

Kunnianosoitukset

Vuonna 2005 Ella Kivikoski-mitalin saivat tieteellisten ansioidensa ja yhdistyksen hyväksi tekemänsä työn johdosta FL Pekka Sarvas ja valtionarkeologi Paula Purhonen.

Jäsenistö

Yhdistyksen työjäseniksi valittiin vuosikokouksessa intendentti Pirkko Sihvo ja suunnittelujohtaja Marianne Schauman-Lönnqvist sekä uusiksi ulkomaisiksi jäseniksi professori Evert Baudou ja tohtori Zsuzsa Szarvas.

Uusiksi vuosijäseniksi hyväksyttiin Eija Hesso, Matti Hoven, Kari Huuskonen, Sirpa Huttunen, Anne-Maria Jussila, Jari Kanerva, Matti Kojonen, Päivi Liukkonen, Tuuli Rajavuori, Lauri Rusi, Jari Romunen, Elina Räsänen, Riikka Sainio, Ulla Salmela, Sanna Schildt, Jani Seikkula, Antu Sorainen, Riikka Tevali, Jussi Tuovinen, Iikko B. Voipio, Kaisa Voutila, Stefan Wessman, Saija Ylitalo, Susanna Åke. Ainaisjäseneksi hyväksyttiin Kati Salo.

Yhdistykseen kuului vuoden lopussa 490 jäsentä.

Johtokunta ja toimihenkilöt

Johtokunta järjestäytyi Kansallismuseossa pidetyssä vuosikokouksessa 4.5.2005. Yhdistyksen puheenjohtajaksi kaudelle 2005–2006 valittiin yksimielisesti dosentti Helena Edgren. Erovuorossa olleet johtokunnan jäsenet, dosentti Renja Suominen-Kokkonen ja dosentti Tuukka Talvio, valittiin yksimielisesti uudelleen seuraavaksi kolmivuotiskaudeksi. Johtokunnassa jatkavat edelleen lisäksi Teppo Korhonen, Ildikó Lehtinen, Paula Purhonen ja Hanna Snellman. Yhdistyksen varapuheenjohtajana jatkoi Paula Purhonen.

Yhdistyksen toimihenkilöstöön 2005 lukeutuivat sihteeri FM Hanna Forssell, varasihteeri Satu Frondelius, varainhoitaja merkonomi Peter Walden, kirjastonhoitaja FM Johanna Lilja ja hänen sijaisenaan FM Hannele Dahl sekä julkaisuvarastonhoitaja FL Petro Pesonen.

Varsinaisiksi tilintarkastajiksi valittiin HTM Toivo Tuomikorpi ja FM Leena Hakli henkilökohtaisina varamichinään pankinjohtaja HTM Antero Ruusuvaara ja FK Olavi Tapio.

Helsingissä 20.3.2006

Hanna Forssell
sihteeri

SUOMEN MUINAISMUISTOYHDISTYS

TULOSLASKELMA 01.01.2005 - 31.12.2005

VARSINAINEN TOIMINTA

Julkaisutoiminta		
Tuotot		21 213,26
Valtionavustus		15 000,00
Muut avustukset		25 026,22
Kulut		
Henkilöstökulut	2 307,19	
Painatuskulut	32 243,17	
Pakkaus- ja postituskulut	575,34	
Muut kulut	22 111,12	-57 236,82
Julkaisutoiminnan tuottojäämä		4 002,66
Muu varsinainen toiminta		
Kulut		
Henkilöstökulut	3962,54	
Kokouskulut	471,75	
Muut kulut	4838,00	-9 272,29
VARSINAISEN TOIMINNAN KULUJÄÄMÄ		-5 269,63
VARAINHANKINTA		
Jäsenmaksut		3696,00
Kulujäämä		-1 573,63
SIJOTUS- JA RAHOITUSTOIMINTA		
Tuotot	3 853,55	
Kulut	-606,98	3 246,57
Tilikauden tulos		1 672,94